

Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

Sammanfattning

Förekomsten av hot, hat och otillåten påverkan mot de människor som verkar inom kommunal och regional verksamhet har ökat. Det riktas både mot anställda och förtroendevalda och undergräver det öppna samhället vilket på sikt hotar vår demokrati och rättsordning. Jönköpings kommun välkomnar därför förslagen om att stärka skyddet för offentliganställda. Om samhället inte kan skydda den personal som arbetar i välfärden och begränsa oseriösa aktörers påverkan leder det också till stora utmaningar i att upprätthålla den välfärd vi värnar om. Det är samtidigt viktigt att berättigade krav på rättssäkerhet, insyn och möjligheter till ansvarsutkrävande kan upprätthållas.

Jönköpings kommun ställer sig generellt positiv till många av utredningens förslag men anser också att det saknas viktiga förslag. Det är också viktigt att det görs en djupare analys av vilka yrkesgrupper som omfattas av de nya brotten i förhållande till ”tjänsteman vid myndighetsutövning”.

Synpunkter på utvalda förslag

Jönköpings kommun ser positivt på förslaget att förolämpning och angrepp mot tjänsteman utgör nya brottsrubriceringar.

Jönköpings kommun instämmer i utredningens förslag att det behöver tydliggöras att gärningar som även riktas mot tjänstepersonernas närstående omfattas av 17 kap. 2 § brottsbalken.

Jönköpings kommun instämmer i utredningens förslag att skärpa straffskalorna eftersom ”brott mot tjänstemän” utgör kvalificerade former av andra brott.

Jönköpings kommun instämmer också i att det finns åtgärder som kan vidtas för att minska exponeringen av offentliganställdas namn och öka skyddet för uppgifter om dem och välkomnar att utredningen har lämnat förslag på sådana åtgärder.

Allmänna synpunkter från Jönköpings kommun

Otillåten påverkan som brott

Sveriges kommuner och regioner har i sin *hemställan om nationell kraftsamling för systemstärkande åtgärder mot hot, hat och otillåten påverkan* föreslagit att se över möjligheterna att införa ett nytt brott, otillåten påverkan.

Att titta vidare på möjligheten att göra otillåten påverkan till ett brott kan vara ett sätt för att komma åt de personer som idag regelbundet begår otillåten påverkan genom handlingar som idag inte är straffbara, såsom grova förolämpningar, obehagliga mejl, sms eller samtal, skuldbeläggning med mera oavsett om den anställde inom det offentliga utövar myndighetsutövning eller ej. Det är ett steg i rätt riktning att brotten förolämpning mot och angrepp mot tjänsteman som utredningen föreslår täcker in några av de handlingar som borde bestraffas.

Att införa otillåten påverkan som ett nytt brott skulle också ge bättre möjligheter att följa brottsutvecklingen inom området. Idag används olika brottskoder för brott som utgör otillåten påverkan. Detta medför att uppföljningen på området blir komplicerad och tidskrävande.

Myndigheten som målsägande

En arbetsgivare kan göra en polisanmälan av ett brott som en medarbetare har utsatts för. Det är dock medarbetaren som är målsägande i ärendet och som måste stå med namn och övriga kontaktuppgifter i den polisutredning som upprättas samt i den eventuella fortsatta rättsprocessen. Det innebär att kontaktuppgifterna blir offentliga.

Vi har redan idag situationer där medarbetare och chefer som blir utsatta för hot eller våld tvekar på att göra en polisanmälan då deras personuppgifter förr eller senare blir kända, både för våldsutövaren och för allmänheten och media. Det händer att media rapporterar om vad medarbetare säger i förhör och rättegångar. Åtkomstskydd finns, men det är upp till åklagaren att besluta.

Jönköpings kommun anser att myndigheten eller arbetsgivaren, i stället för den enskilde tjänstepersonen, borde ses som målsägande vid brott enligt 17 kap. brottsbalken eftersom brottsligheten i första hand är riktad mot verksamheten. Det skulle bidra till att minska fokus på den enskilde tjänstepersonen i rättsprocessen.

Vilka tjänstepersoner omfattas?

Utredaren har inte gjort någon analys av verksamheter inom kommuner när det gäller vilka tjänstepersoner som ska beröras av förslagen om skärpta straff. Vissa tjänstepersoner är självklara såsom socialsekreterare,

bygglovshandläggare eller de som arbetar med alkoholtillstånd. Stora grupper av yrkeskategorier inom offentlig verksamhet tycks dock hamna utanför.

Det finns ett stort antal människor inom kommunen som utsätts för hot och verbala och fysiska angrepp men som inte arbetar med myndighetsutövning. Det kan exempelvis handla om lärare i förskolan och skolan eller personal inom räddningstjänsten. Utredningens avgränsning av den grupp som föreslås omfattas av regelverket blir därför för snäv.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunalråd

Johan Fritz
Stadsdirektör